

واقعیت پنهان در برنامه نوسازی پهلوی اول

۳ فروردین ۱۴۰۱ ساعت ۱۴:۲۳

دادگاههای عرفی جدید، که دولت‌های غربی بسیار جذاب می‌یافتند، در واقعیت، نسبت به نظام قضایی قدیم با مدیریت علما در شهر و خان‌ها در عشایر، از نظر توده مردم پرهزینه‌تر و دیرپاب‌تر و ناآشنا‌تر بودند.

در خصوص اصلاحات پهلوی اول در ساختارهای سیاسی، اجتماعی، نظامی و اقتصادی کشور مطالب متعددی گفته شده است. استفانی کرونین یکی از پژوهشگران خارجی در مقاله خود با «اصلاحات از بالا، مقاومت از پایین: مخالفان نظم نوین در ایران» برخلاف نگاه رایجی که در بین بسیاری از نویسندگان خارجی به چشم می‌خورد؛ به گونه‌ای مستند این تجددگرایی را به نقد کشیده و نکاتی را برشمرده که دست کم در دیگر آثار و مقالات کمتر توجه شده است.

کرونین خود نوشته است: «قوانین نیمه دوم دهه ۱۳۰۰ تأثیری مستقیم و عمیق بر زندگی و تجربه روزمره قشرهای وسیعی از مردم داشت. ابداعات این سال‌ها تحت تأثیر هدف کلی نخبگان ملی‌گرا برای پی‌ریزی جامعه‌ای اروپایی شده در ظاهر و متجدد در اخلاقیات اجتماعی فرهنگی بود و غالباً بر گروه‌های غیرشهری و غیرنخبه تأثیری مخرب داشت و در واقع وضع انبوه فقرا را بدتر می‌کرد و بر شکاف بین نخبگان و سایر مردم می‌افزود. برای مثال، نظام خدمت اجباری خواسته دیرین روشنفکران مشروطه، در ابتدا اساساً بر فقرا تحمیل شد؛ چرا که متمولان به راحتی معافیت خود را می‌خریدند. افراد تحصیلکرده مدرن در شهرها، که به هر حال در فرایند انتخاب مدهای غربی بودند، از قوانین لباس استقبال کردند، اما روحانیان شهرستان‌ها و مردمان عشایر، که نقش و هویت خود را متزلزل شده می‌یافتند، همچنین همه فقیران، که اجبار پوشاکی جدید را خارج از توان خود می‌دیدند و هیچ‌گونه درک فرهنگی از مدهای جدید لباس نیز نداشتند، از در محکومیت این قوانین درآمدند. دادگاههای عرفی جدید، که دولت‌های غربی بسیار جذاب می‌یافتند، در واقعیت، نسبت به نظام قضایی قدیم با مدیریت علما در شهر و خان‌ها در عشایر، از نظر توده مردم پرهزینه‌تر و دیرپاب‌تر و ناآشنا‌تر بودند. قوانین ثبت زمین و اموال به نفع زمینداران و خان‌ها بود که می‌توانستند زمین‌هایی را به نام خود ثبت کنند که مالکیتشان بر آن‌ها تردیدآمیز بود.»

منبع: تورج اتابکی، «دولت و فرودستان»، آرش عزیزی، تهران، نشر ققنوس، ۱۳۹۵، ص ۱۳۴

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۴۸۶۷۲/واقعیت-پنهان-برنامه-نوسازی-پهلوی-اول>